

**Sprawozdanie z realizacji
Gminnego Programu
Przeciwdziałania Przemocy Domowej
oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej
w Gminie Tykocin na lata 2024 – 2026
za 2024 rok**

Tykocin, 10.03.2025 r.

Art. 18 i 71 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną ze strony państwa, co należy uwzględnić w polityce społecznej, głównie poprzez udzielenie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji, niemającym możliwości we własnym zakresie przezwyciężenia problemów. Szczególnym zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed różnego rodzaju zagrożeniami, zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Nikt nie powinien być narażony na przemoc domową, nikogo prawa ani dobra osobiste nie powinny być naruszane, nikt nie powinien doznawać cierpienia. Wprowadzono więc wiele rozwiązań legislacyjnych, których celem jest poprawa sytuacji osób dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej. Przepisy prawne są udoskonalane, by w jak największym stopniu działały na korzyść osób zagrożonych.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej stwarza możliwości dla działania specjalistów, instytucji i organizacji. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań ustawy daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz wzrostu skuteczności udzielanej pomocy. Ustawa nakłada na samorządy gmin obowiązek tworzenia i realizacji programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W terminie do 31 marca każdego roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie przedstawia Radzie Miejskiej w Tykocinie sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Tykocin na lata 2024-2026 wprowadzonego Uchwałą Nr LXVI/527/2023 Rady Miejskiej w Tykocinie z dnia 20 grudnia 2023 r.

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu i stanowi podsumowanie działań realizowanych w roku 2024 Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Tykocinie powołanego Zarządzeniem Burmistrza Tykocina Nr 81/2023 z dnia 3 listopada 2023 r. oraz kolejnym z powodu konieczności aktualizacji przedstawicieli poszczególnych instytucji Nr 27/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r.

Wspomniany Zespół Interdyscyplinarny tworzą instytucje, organizacje i specjaliści zaangażowani w działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inne podmioty pełniące funkcje wspierające:

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie,
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie,
3. Posterunek Policji w Tykocinie,

4. Komisariat Policji w Łapach,
5. Sąd Rejonowy w Białymstoku – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych,
6. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Tykocinie,
7. Szkoła Podstawowa w Tykocinie,
8. CARITAS Diecezji Łomżyńskiej jako organizacja pozarządowa,
9. Poradnia Rodzinna „Dla Zdrowia” w Tykocinie.

Obsługę techniczną i merytoryczną Zespołu zapewnia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie. Każdy z podmiotów wchodzących w skład Zespołu zobowiązany jest do działania w zakresie posiadanych kompetencji i uprawnień, w celu skutecznego przeciwdziałania zjawiska przemocy domowej. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż co dwa miesiące. W 2024 roku odbyło się 6 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. Podczas spotkań Zespołu omawiano problemy zjawiska przemocy domowej występujące w jednostkach reprezentowanych przez członków Zespołu, podejmowano działania wynikające z procedury „Niebieskie Karty”, ustalano plany działań w indywidualnych przypadkach, przyjmowano uchwały przewodniczącego Zespołu w sprawie powoływania grup diagnostyczno-pomocowych, omawiano działalność grup diagnostyczno-pomocowych, poruszano sprawy dotyczące działalności Zespołu oraz problemu przemocy domowej na terenie Gminy Tykocin.

Do bezpośredniej pracy z osobami doznającymi przemocy domowej, jak również z osobami stosującymi przemoc domową, powoływane są grupy diagnostyczno - pomocowe. Tworzą je przedstawiciele instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego.

W 2024r. powołano 22 grupy diagnostyczno - pomocowe do pracy z osobami stosującymi przemoc domową oraz z osobami doznającymi przemocy domowej. Odbyło się 89 posiedzeń grup diagnostyczno – pomocowych w celu udzielenia pomocy 48 osobom w 19 rodzinach. Prowadzono łącznie 20 procedur „Niebieskie Karty”, w tym wszczęto 18 nowych w 17 rodzinach, pozostałe kontynuowane były z roku poprzedniego. W 2024r. zakończono 16 procedur NK, gdyż zaplanowane przez grupy diagnostyczno - pomocowe działania zostały zrealizowane lub przemoc w rodzinie ustała.

W okresie sprawozdawczym nowe procedury "Niebieskie Karty" wszczęte zostały: 3 przez pracowników socjalnych, 15 przez funkcjonariuszy Policji.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno - pomocowych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie.

W 2024 roku na realizację tego zadania wydatkowano kwotę 6.000,00 zł. pochodzącą z dotacji oraz 1.992,57 zł ze środków własnych. Środki finansowe wydatkowano na bieżące wydatki związane

z posiedzeniami Zespołu Interdyscyplinarnego, tj. zakup materiałów biurowych, opłaty pocztowe, usługi telekomunikacyjne.

Cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Tykocin na lata 2024 – 2026

Cel 1. Podniesienie świadomości społecznej w zakresie występowania przemocy domowej oraz przyczyn i skutków jakie niesie za sobą przemoc.

Działania przeprowadzone na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Tykocinie i Szkoły Podstawowej w Radulach:

- Gazetka ścienna na temat przemocy oraz ośrodków pomocowych, ogłoszenie o instytucjach, telefonach do instytucji poprzez dziennik elektroniczny.
- Informacje na gazetce szkolnej (adresy, telefony do fundacji i instytucji pomocowych). Depresja to choroba.
- Konsultacje, pogadanki, instruktaże wychowawcze z rodzicami potrzebującymi wsparcia, podejrzаныmi o stosowanie przemocy względem dzieci i domowników.
- Praca pedagoga z uczniami w rodzinach, w których podejrzewa się przemoc w rodzinie i wszczęta została procedura „Niebieskie Karty”.
- Rozdawanie na zebraniach rodziców ulotek odnośnie przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej.
- Godziny wychowawcze na temat asertywności i zachowań trudnych. Pogadanki o formach przemocy, instytucjach pomocowych, telefonach zaufania, do kogo można się zgłosić z problemem.
- Zajęcia emocjonalno-społeczne prowadzone z uczniami nie radzącymi sobie z agresją.
- Konsultacje psychologiczne dla dzieci, młodzieży i rodziców.
- Konsultacje wychowawcze, pedagogizacja rodziców.
- Konkurs szachowy - aktywne, wspólne z rodziną spędzanie czasu wolnego (Bliżej siebie, dalej od problemów).
- Profilaktyka uzależnień i zachowań ryzykownych - gazetka ścienna dla dzieci, młodzieży oraz rodziców na temat używania sprzętów elektronicznych, telefonów, tabletów.
- Warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas IV- VI, profilaktyka narkotykowa, zajęcia w świetlicy.
- Koncert profilaktyczny „Wyrwani z niewoli”.
- Zajęcia profilaktyczne „Stop uzależnieniom”.
- Dzień Zespołu Aspergera i Dzieci z Zespołem Downa.

- Zajęcia uczniów z Policjantami Komisariatu Policji w Łapach pt. „Cyberprzemoc mi nie straszna”.
- Prelekcja dla rodziców pt. „Jakie konsekwencje ponosi rodzic za swoje dziecko”.
- Program profilaktyki selektywnej – UNPUGGED - po 12 godzin w klasach VII.

Działania realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie:

- Przeprowadzono wywiady środowiskowe umożliwiające diagnozę sytuacji.
- Wszczytno procedury „Niebieskie karty”, kierowano informacje do sądu rodzinnego, Policji.
- Przygotowywano plany pomocy rodzinom, w których prowadzona jest procedura „Niebieskie karty”.
- Prowadzono procedury „Niebieskie karty” oraz monitoring po ich zakończeniu.
- Informowano w zakresie zjawiska przemocy domowej, danych teleadresowych instytucji udzielających pomocy ofiarom oraz sprawcom przemocy podczas rozmów, za pomocą ulotek oraz gazetki ściennej w siedzibie ośrodka.
- Osoby uzależnione i współuzależnione dotknięte zjawiskiem przemocy domowej kierowano do punktu konsultacyjnego.

Działania realizowane przez Poradnię Rodzinną „Dla Zdrowia” w Tykocinie:

- Udzielano poradnictwa i pomocy medycznej.

Działania realizowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie:

- Przeprowadzono rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego.
- Prowadzono postępowania dotyczące kierowania osób wymagających na badania biegłych lekarzy.
- Kierowano wnioski do Sądu o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego.
- Prowadzono działania profilaktyczne polegające m.in. na organizowaniu pogadarek, rozdawaniu ulotek nt. szkodliwości nadużywania alkoholu.
- Osoby uzależnione dotknięte zjawiskiem przemocy domowej kierowano do grupy AA „Przebudzenie”.

Działania realizowane przez Posterunek Policji w Tykocinie:

- Chroniono życie i zdrowie ludzi oraz mienie przed bezprawnymi atakami naruszającymi te dobra.

- Współdziałano z MGOPS w Tykocinie w celu zapobiegania popełnianiu przestępstw i wykroczeń. Przeprowadzono ze sprawcami przemocy rozmowy motywujące do przestrzegania porządku prawnego.
- Organizowano „pogadanki” w Klubie Senior+ na temat przeciwdziałania przemocy domowej wobec osób starszych.
- Interweniowano w miejscu zamieszkania.
- Podejmowano działania prewencyjne wobec sprawcy przemocy – zatrzymywano, stosowano wobec osób podejrzanych o popełnienie czynu z art. 207 kk (znęcanie się) środki zapobiegawcze, doprowadzano do Prokuratury Rejonowej w Białymstoku.
- Informowano osoby dotknięte zjawiskiem przemocy o możliwości uzyskania pomocy.
- Wszczynano procedurę „Niebieskie karty”.

Cel 2. Organizowanie poradnictwa i interwencji w przypadkach przemocy domowej.

Pracownicy socjalni Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tykocinie na bieżąco monitorują i diagnozują zjawisko przemocy domowej na terenie Gminy Tykocin. Podejmują interwencje w środowisku i przekazują kompleksowo informacje na temat możliwości uzyskania wsparcia i pomocy osobom doświadczającym przemocy. W ramach grup diagnostyczno-pomocowych świadczyli szeroko zakrojone poradnictwo socjalne na rzecz pomocy zarówno osobom doznającym przemocy, jak i w stosunku do osób, co do których istnieje podejrzenie stosowania przemocy. Takiej formy pomocy udzielali w siedzibie ośrodka oraz w miejscu zamieszkania w/w osób. Wspólnie z dzielnicowym Posterunkiem Policji w Tykocinie regularnie monitorowali środowiska, w których prowadzona była procedura „Niebieskie karty” oraz po jej zakończeniu.

Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie podczas spotkań motywowali osoby uzależnione od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego. Udzielono wszelkich porad i informacji dotyczących możliwości wyjścia z trudnej sytuacji. Zachęcano do uczęszczania na spotkania z terapeutą ds. uzależnień oraz do uczestnictwa w meetingach AA. GKRPA w Tykocinie przeprowadziła szereg rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, które były podejrzane o stosowanie przemocy domowej. Rozmowy motywujące do zmiany zachowania i podjęcia leczenia odwykowego dotyczyły osób w związku ze wszczęciem procedury NK.

W roku sprawozdawczym do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tykocinie wpłynęło 8 wniosków o nałożenie obowiązku leczenia uzależnienia od alkoholu wobec osób nadużywających alkoholu, gdzie w rodzinie występuje przemoc domowa oraz nadużywanie alkoholu. W przypadku 3 osób Komisja skierowała wnioski do Sądu Rejonowego w Białymstoku o

nałożenie obowiązku leczenia odwykowego. 2 wnioski nie zostały wysłane do Sądu, gdyż jedna z osób nadużywających złożyła przysięgę, druga skorzystała z meetingów w grupie AA, w wyniku czego obie zaprzestały spożywania alkoholu. W przypadku 2 osób w dalszym ciągu prowadzone jest postępowanie o nałożenie obowiązku leczenia. Wobec jednej osoby w wyniku badania biegłych lekarzy uznano, że nie jest uzależniona od alkoholu.

Dodatkowym wsparciem dla osób uzależnionych jest Grupa AA „Przebudzenie” działająca przy Parafii Rzymsko-Katolickiej w Tykocinie. Grupa działa od 8 lat i z roku na rok korzysta z tej formy pomocy coraz więcej osób.

Gmina Tykocin zapewniała bezpłatną pomoc terapeuty leczenia uzależnień w Punkcie Konsultacyjnym. Do skorzystania ze wsparcia kierowano osoby uzależnione od alkoholu oraz współuzależnione dotknięte zjawiskiem przemocy domowej. Pomoc była świadczona w formie konsultacji indywidualnych. Do najczęstszych form udzielanej pomocy należało: motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, udzielanie wsparcia psychologicznego, indywidualna terapia krótkoterminowa, praca nad zapobieganiem nawrotom spożywania alkoholu, poradnictwo, psychoedukacja.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie w przypadku potrzeby nawiązuje współpracę i ma możliwość umieszczenia osoby doznającej przemocy wraz z dziećmi w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Białymstoku. W 2024 r. nie było potrzeby kierowania osób doznających przemocy do specjalistycznych ośrodków wsparcia. Nie nawiązywano współpracy z nowymi podmiotami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Obecne zasoby instytucjonalne realizują swoje zadania w wystarczającym zakresie. Nie stwierdzono potrzeby nawiązywania takiej współpracy.

W trakcie prowadzenia grup diagnostyczno - pomocowych osoby stosujące przemoc domową informowano o odpowiedzialności karnej wynikającej z Kodeksu karnego za fizyczne lub psychiczne znęcanie się, a także o konsekwencjach prawnych wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Informowano je o możliwości dobrowolnego uczestniczenia w programach korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc wobec osób najbliższych. Na udział w programie nie zdecydowała się ani jedna osoba. Nie występowano do Sądu o nałożenie obowiązku uczestniczenia w powyższym programie.

W związku z działaniami prowadzonymi w ramach procedury "Niebieskie Karty" w 2024 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej kierował pisma Sądu Rejonowego w Białymstoku V Wydział Rodzinny i Nieletnich z prośbą o wgląd w sytuację rodziny.

Cel 3. Rozszerzenie umiejętności diagnozowania przemocy domowej oraz podejmowanie skutecznych działań podejmowanych przez przedstawicieli różnych instytucji.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych pracujący z osobami doznającymi przemocy domowej oraz podejrzanymi o jej stosowanie w miarę możliwości podnoszą swoje umiejętności i kwalifikacje poprzez udział w płatnych oraz darmowych szkoleniach, konferencjach, warsztatach organizowanych przez inne instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, by rozwijać umiejętności w zakresie diagnozy zjawiska przemocy domowej. W 2024 roku koszt szkoleń wyniósł 370,00 zł. i był sfinansowany ze środków własnych. Pracownicy instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego na zorganizowanych spotkaniach wymieniają się informacjami, analizują działania mające na celu przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej. Współpracując ze sobą wymieniają ze sobą doświadczenia i dobre praktyki. Podczas prac grup diagnostyczno-pomocowych starają się wypracować jednolite standardy zasad współpracy w zakresie lokalnych służb i instytucji na rzecz spójnych i skutecznych działań.

Cel 4. Rozszerzenie pomocy i ochrony dla ofiar przemocy domowej, wzrost udziału ofiar przemocy w dostępnych formach pomocy.

Podczas prac grup diagnostyczno - pomocowych osoby doznające przemocy domowej informowane były o przysługującym im prawie do możliwości skorzystania z pomocy, możliwości wykonania obdukcji i możliwości skorzystania ze schronienia w ośrodkach interwencji kryzysowej. W 2024 r. nikt nie skorzystał ze schronienia w ośrodku wsparcia. Na bieżąco monitorowana była sytuacja rodzin dotkniętych przemocą domową. Osoby podejrzane o nadużywanie alkoholu jak i doznające i stosujące przemoc domową miały możliwość skorzystania ze wsparcia w Punkcie Konsultacyjnym w Tykocinie raz w tygodniu oraz z pomocy psychologicznej telefonicznie lub online. Przeprowadzono szereg rozmów motywujących do leczenia odwykowego. Utrzymywano systematyczny kontakt z grupą AA „Przebudzenie”.

Prowadzono systematyczną pracę z osobami współuzależnionymi, z osobami uzależnionymi, osobami doznającymi przemocy domowej i osobami stosującymi przemoc domową. W trakcie rozmów z osobami współuzależnionymi rozpoznana została sytuacja rodzinna, osobista, zachowania wobec osób uzależnionych, dotychczasowe nieskuteczne sposoby radzenia sobie z piciem i jego dysfunkcyjnymi postawami oraz zachowaniami. Podczas mikroedukacji dostarczono wiedzy na temat: choroby alkoholowej i mechanizmów uzależnienia, współuzależnienia rodziny alkoholowej, życia emocjonalnego i konstruktywnego radzenia sobie z uczuciami, komunikowania się ludzi, radzenia sobie z przemocą, poprawy jakości życia. Uzyskana wiedza służy do zmiany stereotypów myślenia o alkoholizmie, informowania alkoholika o jego chorobie i żądanie leczenia, uwolnienia się od odpowiedzialności za jego picie, obrony przed destrukcją, rezygnacji z zachowań ułatwiających

alkoholikowi picie. Praca z osobami współuzależnionymi wymaga systematycznych spotkań, aby utrwalić w nich konsekwentny sposób postępowania i wiarę we własne siły. Podczas rozmów z osobami uzależnionymi od alkoholu przekazywano wiedzę o chorobie alkoholowej, mechanizmach uzależnienia oraz wskazywano konsekwencje wynikające z nadużywania alkoholu. Przekazano wiedzę na temat sposobów radzenia sobie z problemem, głodem alkoholowym, nawrotami - Program HALT i Program 24 godzin.

Stała i systematyczna współpraca pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kuratorów, Policji, Punktu konsultacyjnego jest istotnym elementem podnoszenia świadomości społecznej mieszkańców Gminy Tykocin na temat przemocy domowej, choroby alkoholowej, współuzależnienia, oraz sposobów radzenia sobie z wyżej wymienionymi problemami.

Podsumowanie

Realizacja zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Tykocin na lata 2024-2026 przyczyniła się w szczególności do zwiększenia dostępności pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową. Zjawisko przemocy domowej na terenie Gminy Tykocin jest na bieżąco diagnozowane. Nastąpił wzrost świadomości oraz wrażliwości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej, czego dowodem są sygnały ze środowiska o pojawiających się problemach.

Program jest na bieżąco monitorowany przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tykocinie we współpracy przedstawicieli instytucji i organizacji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego. Działania i zadania ujęte w programie są realizowane zgodnie z harmonogramem.